

Vihreät nuoret

Talouspoliittinen ohjelma

Hyväksytty liittokokouksessa 23.11.2025

Sisällysluettelo

Johdanto.....	2
1. Kestävä talous.....	3
1.1. Hyvinvointi ja kasvu	3
1.2. Kiellot ja rajoitukset	3
1.3. Hiilelle hinta	4
Päästökauppa.....	4
Verot	6
1.4. Kestävien investointien tukeminen ja mahdollistaminen	6
1.5. Kiertotalous ja materiaalit	7
2. Vihreä hyvinvointivaltio.....	9
2.1. Hyvinvointivaltio	9
2.2. Verotus ja hyvinvointivaltion rahoitus	10
2.3. Tulonsiirrot	11
2.4. Julkistalous	12
3. Työmarkkinat ja työllisyys	14
3.1. Työntekijöiden asema	14
3.2. Työmarkkinoiden pelisäännöt	15
3.3. Inhimillinen työllisyyspolitiikka.....	16
3.4. Maahanmuutto ja työllisyys.....	17

28	3.5. Mahdollistetaan yrittäminen entistä useammalle	18
29	4. Eurooppalainen ja kansainvälinen talous	19
30	4.1. Euroopan unionin talouspolitiikka	19
31	Kohti liittovaltiota.....	19
32	Kestävä, oikeudenmukainen ja solidaarinen Euroopan unioni	19
33	4.2. Reilumpi kauppa.....	20
34	4.3. Yritysvastuu	21
35		

36 Johdanto

37 Vihreiden nuorten ja opiskelijoiden liiton talouspoliittinen ohjelma linjaa
38 talouspolitiikkamme arvot ja periaatteet sekä esittelee keinoja tavoitteiden
39 saavuttamiseen ja fossiilitaloudesta irtaantumiseen.

40 Vihreä talouspolitiikka keskittyy kohtuutalouteen, eli talouskasvun sijaan edistämään
41 ihmisten, muiden eläinten ja muun luonnon hyvinvointia. Kaiken taloudellisen
42 toimeliaisuuden tulee tapahtua kestävästi planetaarinen kantokyky huomioiden, eikä
43 ympäristön asettamia rajoja tule ylittää mistään syystä. Lisäksi talouspolitiikassa tulee
44 pyrkiä globaaliin oikeudenmukaisuuteen, ja planeetan rajalliset resurssit on jaettava
45 tasaisesti niin, että ihmiset voivat hyötyä niistä tasapuolisesti. Bruttokansantuote ei ole
46 riittävä mittari hyvinvoinnille ja rikkaissa maissa hyvinvoinnin lisäämisen tulee tapahtua
47 ensisijaisesti muuten kuin materiaalisen kasvun kautta.

48 Hyvinvointia voidaan kasvattaa planetaaristen rajojen sisällä siirtymällä kiertotalouteen,
49 jossa voimme vähentää uusien raaka-aineiden tarvetta kierrättämällä olemassa olevia
50 materiaaleja. Markkinatalouden mekanismit ja julkisen vallan harjoittama sääntely ovat
51 työkaluja, jolla kiertotaloutta voidaan ohjata. Talous tulee nähdä työkaluna, jonka avulla
52 lisäämme ihmisten hyvinvointia.

53 Talouspolitiikalla pyritään myös eriarvoisuuden vähentämiseen mukaan lukien tulo- ja
54 varallisuuseroja pienentämällä. Suomen kaltaisissa vauraissa valtioissa tasa-arvo on
55 yhteydessä hyvinvointiin vahvemmin kuin vaikka talouden koko. Myös maiden välistä
56 eriarvoisuutta tulee vähentää, esimerkiksi kauppapolitiikalla, joka tukee köyhien maiden
57 kehitystä. Vapaa kauppa ei ole itseisarvo. Kansainvälisen tason eriarvoisuuteen puututaan
58 myös vaatimalla yrityksiltä ihmisoikeuksien ja ympäristön kantokyvyn kunnioittamista
59 myös ulkomailla.

60 Yksi vihreän talouspolitiikan ydinarvoista on sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus.
61 Meidän tulee tehdä sellaista talouspolitiikkaa, jolla taataan ihmiskunnan edellytykset elää

62 hyvää elämää myös tulevaisuudessa. Siksi emme voi jatkaa nykyisenkaltaista
63 luonnonvarojen ylikulutusta.

64 Pohjoismainen hyvinvointivaltiomalli ja sen kestävä rahoittaminen ovat olennaisia osia
65 vihreää talouspolitiikkaa. Vihreän verojärjestelmän lähtökohta on se, että yhteiskunnalle
66 hyödyllisiä asioita on verotettava vähemmän ja vastaavasti haitallisten asioiden verotusta
67 on kiristettävä. Hyvinvointivaltiota voidaan ylläpitää ja ratkaista samalla aikamme
68 suurimpia yhteiskunnallisia ongelmia siirtämällä verotuksen painopistettä työn
69 verottamisesta omistamisen ja ympäristön kuormittamisen verottamiseen. Laadukkaiden
70 julkisten palvelujen rahoittamiseksi on pidettävä huolta kattavasta veropohjasta.

71 **1. Kestävä talous**

72 **1.1. Hyvinvointi ja kasvu**

73 Vihreä talouspolitiikka keskittyy talouskasvun sijaan edistämään ihmisten, eläinten ja
74 luonnon hyvinvointia. Jos tämän seurauksena syntyy myös talouskasvua, on se
75 hyväksyttävää, kunhan kasvu tapahtuu ehdottoman tiukasti ympäristön ja maapallon
76 kantokyvyn rajoissa. Talouskasvu ei kuitenkaan ole itseisarvoista, eikä yhteiskunta voi
77 perustaa oletukselle ainaisesta kasvusta.

78 Suomen kaltaisissa rikkaissa maissa hyvinvoinnin lisäämisen tulee tapahtua ensisijaisesti
79 muuten kuin materiaalisen kasvun kautta. Olemme jo pitkään olleet tilanteessa, jossa
80 materiaalinen talouskasvu ei ole enää lisännyt ihmisten hyvinvointia ja onnellisuutta.
81 Tämä suunta pitää kääntää, ja materiaalisen yltäkylläisyyden sijaan on panostettava
82 jaksamiseen, mielenterveyteen ja vapaa-aikaan. Kulutuskulttuurista tulee päästä eroon –
83 tarvitaan enemmän aikaa, vähemmän roinaa.

84 Hyvää elämää ei kuitenkaan voi kukaan muu määrittää toisten puolesta. Ihmisten
85 luovuudelle on tehtävä tilaa ja heidän on annettava toteuttaa itseään mahdollisimman
86 vapaasti, kunhan se ei tapahdu toisten ihmisten tai ympäristön kustannuksella.

87 **1.2. Kiellot ja rajoitukset**

88 Planetaaristen rajojen puitteissa toimiva talous vaatii väistämättä markkinaohjauksen
89 lisäksi myös rajojen vetämistä ja kaikista haitallisimpien asioiden kieltämistä.
90 Ilmastokriisi ja biodiversiteettikato ovat akuutteja kriisejä, joista selviämiseksi on
91 uskallettava käyttää asianmukaisia kriisiajan keinoja. Jos jotain elinkeinoa on täysin
92 mahdotonta harjoittaa kestävästi planetaarisissa rajoissa, se ei ole tulevaisuuden
93 kannalta säilyttämisen arvoista.

94 Ilmastolle ja biodiversiteetille kaikista tuhoisin taloudellinen toiminta on kiellettävä lailla,
95 ja muuta taloudellista toimintaa tulee säännellä ja tarvittaessa rajoittaa siten, että talous
96 toimisi kokonaisuudessaan planetaaristen rajojen puitteissa. Vastaavasti mitä
97 kestävämpää taloudellinen toiminta on, sitä vähemmän se tarvitsee erityistä sääntelyä.

98 Kestävä talous ei voi nojata pitkällä aikavälillä uusiutumattomien luonnonvarojen
99 käyttöön, ja tämä resurssien rajallisuus tulee jossain vaiheessa väistämättä vastaan.

100 Ilmastokriisin ratkaisemiseksi on kuitenkin välttämätöntä luopua fossiilisten
101 polttoaineiden käytöstä jo ennen niiden varantojen ehtymistä. Nopeassa fossiilienergiasta
102 luopumisessa on vaarana, että sitä korvataan bioenergialla, joka ei kuitenkaan ole isossa
103 mittakaavassa kestävä ratkaisu sen aiheuttamien biodiversiteettihaittojen vuoksi.

104 **Toimenpiteet:**

- 105 • Kielletään kivihiilen, maakaasun ja öljyn energiakäyttö teollisuudessa.
- 106 • Asetetaan uusille polttomoottoriautoille myyntikielto.
- 107 • Varmistetaan, että biomassan käyttö pysyy kestävällä tasolla vähentämällä
108 vuotuisia hakkuumääriä ja siirtymällä metsien jatkuvaan kasvatukseen. Eritellään
109 selkeästi talousmetsät ja luonnonmetsät.
- 110 • Luodaan verotuksella ja sääntelyllä kannusteita puumateriaalin jalostusasteen
111 nostamiseksi polttamisen tai muun lyhyen elinkaaren käyttötarkoituksen sijaan.

112

113 **1.3. Hiilelle hinta**

114 **Päästökauppa**

115 EU on onnistunut vähentämään hiilidioksidipäästöjään päästökaupalla.
116 Päästökauppamekanismia on hyödynnetty onnistuneesti myös esimerkiksi Kaliforniassa
117 ja Uudessa-Seelannissa.

118 Päästökauppa on sääntelijän kannalta hiiliveroa helpompi instrumentti, koska veroa
119 asettaessa sääntelijällä tulisi olla valtavasti tietoa yritysten käytössä olevasta
120 teknologiasta ja niiden kyvystä vähentää päästöjä. Tämän vuoksi oikean verotason
121 löytäminen voi olla hyvin hankalaa, jotta halutut päästövähennykset saavutettaisiin.
122 Päästökaupassa päästötaso määräytyy jo vuosittaista päästökiintiötä asettaessa, jolloin
123 hiilen hinta asettautuu päästöoikeuksien kysynnän ja tarjonnan mukaisesti.

124 Koska päästökauppa on byrokraattisesti hiiliveroa kevyempi instrumentti ja sille on
125 EU:ssa valmis pohja, kannatamme päästökaupan käyttämistä hiilidioksidipäästöjen

126 hinnoittelussa ja sitä kautta EU:n ilmastopolitiikan keskiössä jatkossakin. Päästökaupalla
127 on kuitenkin nykyisellään monia valuvikoja, jotka on syytä korjata.

128 Vuosittaisia päästökiintiöitä tulisi leikata siten, että ne olisivat linjassa Pariisin
129 ilmastopöytäkirjan 1,5 asteen tavoitteen kanssa. Päästökauppa kattaa nykyisellään
130 ainoastaan energiantuotannon, raskaan teollisuuden ja EU:n sisäisen lentoliikenteen,
131 jotka ovat vastuussa noin 40 prosentista EU:n ilmastopäästöistä. Päästökaupan
132 ulkopuolelle jäävällä taakanjakosektorilla hiilen hinnoittelu on vaihtelevampaa, minkä
133 vuoksi päästökauppaa tulisi laajentaa koskemaan myös näitä sektoreita. Näin EU:n
134 ilmastopolitiikasta saataisiin nykyistä yhdenmukaisempaa.

135 Koska kaikilla muilla markkina-alueilla ei ole käytössä samanlaista ilmastopäästöjen
136 hinnoittelujärjestelmää, on mahdollista, että päästökaupan aiheuttamat lisäkustannukset
137 ajavat eurooppalaista teollisuutta sellaisiin maihin, joissa saastuttaminen on halvempaa.
138 Tutkimusten mukaan tällainen hiilivuoto on marginaalinen ilmiö, mutta sen riski on
139 kuitenkin otettava tosissaan. Tämän vuoksi EU:n on otettava käyttöön hiilitullit, joiden
140 suuruus määräytyy EU:n ja kunkin ulkomarkkinan hiilen hintojen erotuksesta. Näin myös
141 muut markkina-alueet saataisiin keinotekoisesti mukaan EU:n
142 päästökauppajärjestelmään. EU:n on myös syvennettävä yhteistyötään muiden
143 päästökauppaa käyttävien markkina-alueiden välillä siten, että tavoitteena on globaali
144 päästökauppajärjestelmä ja yhtenäinen hiilen hinnoittelu ympäri maailman.

145 **Toimenpiteet:**

- 146 • Pienennetään EU:n päästökaupan vuosittaisia päästökiintiöitä ensin
147 kertaluonteisesti reilusti nykyisestä ja sitten vuosittain nykyistä nopeammin.
- 148 • Laajennetaan päästökauppaa koskemaan myös uusia sektoreita.
- 149 • Asetetaan päästöoikeuksille lattiahintaa (ja estetään päästöoikeuksien siirtäminen
150 vuosien välillä).
- 151 • Luodaan jäsenmaille mahdollisuus ostaa ja mitätöidä päästöoikeuksia, jos niiden
152 päästöt laskevat äkillisesti.
- 153 • Asetetaan EU:n ulkopuolisille markkinoille hiilitullit, joiden taso määräytyy
154 markkina-aluekohtaisesti hiilen hintojen erotuksena.
- 155 • Lisätään yhteistyötä eri päästökauppaa käyttävien markkina-alueiden välillä ja
156 edistetään globaalin päästökauppajärjestelmän syntymistä.

157

158 **Verot**

159 Päästökaupan lisäksi päästöjä tulisi myös vähentää suoraan verotuksen avulla.
160 Ympäristöverotusta on tiukennettava niillä sektoreilla, jotka eivät ole päästökaupan
161 piirissä varmistuen samalla, etteivät verotus ja päästökauppa toimi keskenään ristiin.
162 Verotusta tulee kehittää sekä kansallisesti että EU:n tasolla. Hiilidioksidiverolla voidaan
163 tehdä saastuttamisesta suoraan kannattamatonta, mikä nopeuttaa päästöleikkauksia,
164 jotka ovat toistaiseksi olleet auttamatta Pariisin ilmastopimuksen tavoitteita jäljessä.
165 Hiilidioksidiverolla saadaan myös samalla kerättyä tuloja, jotka voidaan käyttää
166 investointeihin reilun muutoksen vauhdittamiseksi edelleen.

167 Päästöjen vähentämiseksi on tärkeää vähentää polttoaineiden, erityisesti fossiilisten,
168 kulutusta. Tehokas keino tähän on nostaa polttoaineiden hintaa. Polttoaineveron lisäksi
169 toimiva ratkaisu on polttoaineiden jakelijoille huutokaupattavat päästöoikeudet, joilla
170 saadaan suoraan säänneltyä markkinoille laskettavan polttoaineen määrää.

171 Niin päästövähennysten, elonkirjon suojelun kuin eläinten oikeuksienkin kannalta on
172 tärkeää merkittävästi vähentää eläinperäisten tuotteiden kulutusta. Tällä hetkellä monien
173 yhteiskunnalle haitallisten tuotteiden, kuten esimerkiksi alkoholin ja tupakan, kulutusta
174 rajoitetaan haittaverolla, ja näin tulisi toimia myös eläintuotteiden kanssa.

175 **Toimenpiteet:**

- 176 • Asetetaan ja tiukennetaan ympäristöveroja sekä kansallisesti että EU:n tasolla
177 niille sektoreille, jotka eivät ole päästökaupan piirissä.
- 178 • Otetaan valtion tasolla käyttöön polttoaineiden jakelijoille suunnattu
179 päästökauppajärjestelmä, jonka päästokiintiöillä asetetaan vuosittainen raja
180 liikenteen päästöille.
- 181 • Otetaan käyttöön haittaverot eläinperäisille tuotteille. Verotuksen suunnittelussa
182 otetaan huomioon alkuperäiskansojen oikeudet.

183

184 **1.4. Kestävien investointien tukeminen ja mahdollistaminen**

185 Ympäristöverot ja päästökauppa toimivat siirtymävaiheen ratkaisuna osana reilua
186 muutosta kohti ympäristön kannalta kestävästä yhteiskunnasta. Niiden tuotot on käytettävä
187 erilaisiin ympäristötukiin siirtymän vauhdittamiseksi edelleen, eikä niiden ole tarkoitus
188 muodostaa vakituista tulovirtaa valtiolle. Ympäristöverot eivät voi toimia rahoituspohjana
189 hyvinvointivaltiolle, sillä niiden tarkoitus on vähentää verotettavia haittoja ja siten myös
190 lopulta saatavia verotuloja. Ympäristöveroista kansalaisille aiheutuvat lisäkustannukset
191 voidaan kompensoida erilaisilla toimenpiteillä, kuten esimerkiksi sosiaaliturvaa

192 korottamalla, perustulolla tai työn verotusta keventämällä. Kompensaatio ei kuitenkaan
193 voi olla täydellinen, jos verotuloilla halutaan myös tukea päästöjä vähentäviä
194 investointeja.

195 Päästöjä vähentäviä investointeja on tuettava lähtökohtaisesti teknologianeutraalisti,
196 jolloin valtio ei itse päästä päästöjä vähentävää teknologiaa, vaan vain luo sen
197 käyttöönotolle sopivat puitteet. Samalla valtion on tarjottava mahdollisuuksia kehittää ja
198 kokeilla uusia innovaatioita, jotka voivat auttaa ilmastokriisin torjunnassa.

199 Kuitenkin joissain tapauksissa on hyvin selvää, millä teknologioilla päästöjä voidaan
200 vähentää, jolloin valtion tulee vauhdittaa reilua muutosta tukemalla myös tiettyjä
201 täsmäinvestointeja. Esimerkiksi siirtämällä liikennettä etenevissä määrin pyöriltä raiteille
202 vähennetään polttomoottoriliikenteen päästöjä.

203 Vaikka reilu muutos on pidemmällä aikajänteellä myös taloudellisesti kannattavaa,
204 siirtymäkulut muodostavat usein merkittävän esteen uusien investointien tekemiselle.
205 Siksi valtion tulee ottaa käyttöön ilmastolainojen takausjärjestelmä, jotta tämä este ei
206 pääse hidastamaan siirtymää kestäväan yhteiskuntaan. Samoin valtion on tuettava muun
207 muassa öljylämmityksestä luopumista, jotta rakennusten lämmityksestä koituvia päästöjä
208 saadaan leikattua. Myös erilaiset suorat investointituet ovat toimiva työkalu siirtymän
209 vauhdittamiseksi.

210 **Toimenpiteet:**

- 211 • Tuetaan teollisuuden päästövähennyksiä suorilla tulospäätöksillä
212 investointituilla.
- 213 • Otetaan käyttöön ilmastolainojen valtiontakausjärjestelmä.
- 214 • Tuetaan kotitalouksien päästövähennysinvestointeja. Lisätään tukea
215 öljylämmityksestä luopumiseen, jotta öljyn energiakäyttö loppuisi 2030 mennessä.
- 216 • Vauhditetaan liikenteen päästövähennyksiä investoimalla raideliikenteeseen sekä
217 kaupunkien sisällä että niiden välillä.
- 218 • Uudistetaan ydinvoimalakia siten, että sen luomat puitteet vauhdittaisivat
219 sarjatuotettujen pienreaktoreiden kehitystä ja käyttöönottoa.

220

221 **1.5. Kiertotalous ja materiaalit**

222 Rajallisten resurssien planeetalla talouspolitiikan on otettava huomioon myös
223 luonnonvarojen riittävyys tulevillekin sukupolville. Nykyisestä lineaaritaloudesta on
224 siirryttävä kiertotalouteen paitsi resurssien rajallisuuden myös ilmastokriisin ja

225 biodiversiteettikadon torjumisen vuoksi, sillä neitseellisten luonnonvarojen käyttöönotto
226 on vastuussa valtavista ilmastopäästöistä ja biodiversiteettihaitoista.

227 Uusiutumattomien luonnonvarojen kannalta tilanne on erityisen haastava, sillä niiden
228 täydellinen uusiokäyttö ei ole parhaassakaan kiertotaloudessa täysin mahdollista.
229 Kiertotalous ei siis ole lopullinen ratkaisu rajallisten resurssien ongelmaan, jos
230 uusiutumattomille materiaaleille ei kyetä löytämään korvaavia vaihtoehtoja. Pitkällä
231 aikavälillä on kuitenkin välttämätöntä kehittää uusiutuvista raaka-aineista korvaajia
232 uusiutumattomille raaka-aineille.

233 Valtioiden tehtävänä onkin nyt luoda puitteet nopealle siirtymälle lineaaritaloudesta
234 kiertotalouteen verotuksen, lainsäädännön ja investointien avulla. Materiaalista kulutusta
235 on vähennettävä selvästi nykyisestä ja vielä jäljellä olevia raaka-aineita on hyödynnettävä
236 selvästi tehokkaammin ja tarkoituksenmukaisemmin. Neitseellisten luonnonvarojen
237 käytölle tulee asettaa erillinen vero, jotta niitä otettaisiin käyttöön harkitummin ja samalla
238 saataisiin edistettyä kierrätysmateriaalien käyttöä.

239 Osana kiertotaloutta on tärkeää varmistaa, että tuotteet kestävät nykyistä kauemmin ja
240 ovat helpommin korjattavissa niiden rikkoutuessa. Kuluttajien on pystyttävä
241 korjauttamaan esimerkiksi elektroniikkatuotteita helposti ja edullisesti, ja niihin on oltava
242 helposti saatavilla varaosia ja päivityksiä. Tähän voidaan puuttua tehokkaasti EU:n
243 kiertotalousohjelmalla, jonka on oltava mahdollisimman kunnianhimoinen ja otettava
244 huomioon resurssien rajallisuuden lisäksi myös ilmasto- ja biodiversiteettitavoitteet.
245 Korjauspalveluita voidaan tehdä saavutettavammaksi myös kansallisesti alennetuilla ALV-
246 kannoilla. EU-tasolla tuotteiden takuuaikaa tulee pidentää, ja niiden ennenaikaisen
247 vanhenemisen edistäminen suunnittelussa on kiellettävä.

248 Suomessa on tällä hetkellä erittäin löyhä kaivosverotus, mikä tarjoaa kansainvälisille
249 kaivosyhtiöille mahdollisuuden hyödyntää kansallisia malmivarantoja sangen vapaasti ja
250 pieneen hintaan. Voitot yksityistetään omistajille, mutta haitat, kuten massiiviset
251 ympäristötuhot, jäävät paikallisten yhteisöjen ja valtion taakaksi.

252 Suomessa tulee ottaa käyttöön louhittujen malmien arvoon perustuva kaivosvero, jotta
253 malmivarantojen hyödyt näkyisivät paremmin myös paikallisesti. Tämän lisäksi
254 kaivostoimintaa täytyy kuitenkin myös rajoittaa nykyisestään. Kaikki kaivostoiminta ja
255 malminetsintä luonnonsuojelualueilla, kansallispuistoissa, Natura-alueilla, erämaa-
256 alueilla ja saamelaisalueella tulee kieltää. Saamelaisalueella kaikesta kaivostoiminnasta
257 ja malminetsinnästä päättävät saamelaiset itse. Suomen tulee kunnioittaa saamelaisten
258 oikeutta säilyttää ja ylläpitää perinteisiä elinkeinojaan.

259 **Toimenpiteet:**

- 260 • Asetetaan erillinen vero neitseellisten luonnonvarojen käyttöönnotolle.

- 261 • Rajoitetaan ympäristölle haitallisten ja vaikeasti kierrätettävien materiaalien
262 käyttöä ja veloitetaan valmistajat huomioimaan tuotteidensa kierrätys jo
263 valmistusvaiheessa.
- 264 • Tuetaan kulutustuotteiden korjauttamista madalletuilla ALV-kannoilla
265 korjauspalveluille.
- 266 • Helpotetaan käytetyn tavaran markkinoita uudistamalla arvonlisäverodirektiivi.
- 267 • Kielletään tuotteiden suunniteltu ennenaikainen vanheneminen ja pidennetään
268 tuotteiden takuuaikaa.
- 269 • Otetaan Suomessa käyttöön louhintatuotteen painoon perustuva kaivosvero.
- 270 • Uudistetaan kaivoslaki niin, että se turvaa nykyistä paremmin luontoarvot ja
271 saamelaisten oikeudet.

272

273 **2. Vihreä hyvinvointivaltio**

274 **2.1. Hyvinvointivaltio**

275 Toimiva hyvinvointivaltio takaa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kaikille. Se on
276 yhdenvertainen, oikeudenmukainen ja universaali, ja sen jokainen jäsen voi turvallisesti
277 olla oma itsensä. Vahva hyvinvointivaltio lisää luottamusta sekä valtiota kohtaan että
278 ihmisten välillä. Hyvinvointivaltiossa on vahva turvaverkko, jonka ansiosta kaikilla on
279 vapaus yrittää ja tehdä virheitä ilman pelkoa sen läpi putoamisesta. Ihmisarvoinen
280 toimeentulo ei saa riippua työnteosta, ja erilaisia työnteon muotoja arvostetaan. Julkisen
281 sektorin tulee tarjota laadukkaita, saavutettavia ja yhdenvertaisia palveluita, jotka
282 edistävät hyvinvointia ja osallisuutta. Näihin palveluihin lukeutuu myös koulutus, sillä
283 hyvinvointivaltion tulee arvostaa sivistystä, tietoa ja osaamista. Kaiken täytyy kuitenkin
284 tapahtua ympäristön kantokyvyn asettamissa rajoissa, eli hyvinvointivaltion pitää pyrkiä
285 myös vähentämään ihmisen vaikutusta luontoon nykyisestä reilusti. Reiluksi koettu
286 hyvinvointivaltio edesauttaa myös ilmastotoimia, koska se lisää julkisten toimien yleistä
287 kannatusta.

288 **Toimenpiteet:**

- 289 • Otetaan ilmasto- ja muut ympäristövaikutukset huomioon kaikessa
290 hyvinvointivaltion toiminnassa.
- 291 • Lisätään hyvinvointivaltion rahoitusta niin, että julkisista palveluista tulee aidosti
292 saavutettavia ja laadukkaita.

- 293 • Parannetaan saavutettavuutta huomioimalla erilaiset ihmisryhmät nykyistä
294 paremmin intersektionaalisesti.
- 295 • Taataan ihmisarvoinen toimeentulo ja pääsy tarvittavien palvelujen piiriin työstä ja
296 työkyvystä riippumatta.

297

298 **2.2. Verotus ja hyvinvointivaltion rahoitus**

299 Vihreille nuorille verotuksella on kolme päätehtävää. Nämä ovat

- 300 1. hyvinvointivaltion rahoittaminen,
- 301 2. haittojen vähentäminen ja
- 302 3. oikeudenmukaisuus ja eriarvoisuuden vähentäminen.

303 Hyvinvointivaltion palvelujen turvaamiseksi korkea veroaste on hyväksyttävä. Jotta verot
304 kohdentuvat oikeudenmukaisesti, verotuksen tulee olla progressiivista. Progressiivinen
305 verotus on myös tärkeä keino vähentää eriarvoisuutta.

306 Verotuksen painopistettä tulee siirtää työn verottamisesta haittojen ja omaisuuden
307 verottamiseen. Samalla on kuitenkin huolehdittava riittävästä verotuloista ja verotuksen
308 progressiivisuudesta. Erilaisten haittaverojen ensisijainen tarkoitus on ohjata kulutus ja
309 tuotanto pois verotettavasta toiminnasta. Veron toimiessa halutulla tavalla sen tuotto siis
310 laskee ajan kuluessa. Siksi hyvinvointivaltion rahoitusta ei pidemmän päälle voi laskea
311 haitta- ja ympäristöverojen varaan. Niillä on kuitenkin merkittävä rooli siirtymässä kohti
312 kestäväää taloutta. Kulutusta voidaan ohjailla myös erilaisilla arvonlisäverokannoilla,
313 mutta arvonlisävero tulisi pitää erillään varsinaisista haittaveroista.

314 Verotuksen lisäksi valtio voi rahoittaa menojaan ottamalla velkaa. Suomen kaltainen
315 valtio, jolla ei ole omaa valuuttaa, ei voi loputtomiin kuluttaa velaksi ilman, että siitä
316 seuraisi ongelmia esimerkiksi kasvavien korkokulujen muodossa. Yksilön velka ja valtion
317 velka ovat kuitenkin eri asioita, eikä huoli valtion velkaantumisesta saisi estää esimerkiksi
318 järkeviä investointeja ja suhdanteita tasaavaa finanssipolitiikkaa. Taantumassa valtion on
319 perusteltua pehmentää ihmisille koituvia menetyksiä omalla velkaantumisellaan. Suomen
320 tulee käyttää lainarahaa erityisesti päästöjä vähentäviin investointeihin.

321 Harmaan talouden torjuminen ja veropohjan tiivistäminen on tärkeää hyvinvointivaltion
322 oikeudenmukaisen rahoituksen varmistamiseksi ja rikollisuuden vähentämiseksi.
323 Talousrikosten langetettava riittävän kovat rangaistukset ja viranomaisille on taattava
324 tarvittavat resurssit harmaan talouden vastaiseen työhön. Talousrikollisuus on
325 luonteeltaan kansainvälistä, minkä vuoksi sen kitkemiseksi tarvitaan sekä eurooppalaista

326 että kansainvälistä yhteistyötä. Pankkisalaisuus on voitava avata veronkiertoepäilyjen
327 tutkimista varten.

328 **Toimenpiteet:**

- 329 • Kevennetään pienituloisten ansiotuloverotusta ja siirretään verotuksen
330 painopistettä suurituloisille.
- 331 • Korotetaan kiinteistöveron sallittua ylärajaa. Korotetaan kiinteistöveroä erityisesti
332 suurissa kaupungeissa ja kiristetään rakentamattoman tonttimaan verotusta.
333 Siirretään kiinteistöveron painopistettä maan arvon verottamiseen.
- 334 • Korotetaan perintöveroä ja lisätään sen progressiota.
- 335 • Siirrytään pääomatuloverotuksessa malliin, jossa pääomatuloä voi tienata
336 verovapaasti matalariskisen normaalituoton verran ja normaalituoton ylittävää
337 osuutta verotetaan progressiivisesti yhdessä muiden tulojen kanssa. Sovelletaan
338 mallia myös listaamattomien yhtiöiden osinkoverotukseen.
- 339 • Otetaan käyttöön maasta pois siirrettävän varallisuuden arvonnousuvero.
- 340 • Annetaan hyvinvointialueille verotusoikeus.
- 341 • Poistetaan asunto-osakkeen ja kiinteistön varainsiirtovero.
- 342 • Kiristetään työeläkkeiden verotusta progressiivisesti ja kevennetään pienten
343 eläkkeiden verotusta. Pidetään huolta, että eläke riittää aina ihmisarvoiseen
344 elämään, ei luksukseen.
- 345 • Otetaan käyttöön varallisuusvero. Pidemmällä aikavälillä otetaan varallisuusvero
346 käyttöön EU-tasolla.

347

348 **2.3. Tulonsiirrot**

349 Tulonsiirtojen avulla tasataan taloudellista eriarvoisuutta, vähennetään köyhyyttä ja
350 lisätään siten yleistä hyvinvointia. Suuret tuloerot eivät ole kenenkään etu, sillä ne
351 heikentävät hyvinvointia kaikilla tulotasoilla ja lisäävät yhteiskunnallisia ongelmia kuten
352 rikollisuutta ja poliittista epävakautta.

353 Perustulo ja sitä täydentävät tuet takaavat perustoimeentulon kaikille ja ehkäisevät
354 syrjäytymistä. Perustulon avulla työnteko on kannattavaa elämäntilanteesta ja työn
355 muodosta riippumatta ja yrittäjyys vähemmän riskialtista. Muilla tuilla vastataan eri
356 ihmisten erilaisiin tarpeisiin ja tilanteisiin.

357 Lapsiperheiden tukemisessa tulee huomioida tukimuotojen vaikutukset sukupuolten
358 väliseen tasa-arvoon, sillä epätasaisesti jakautunut lastenhoitovastuu on suurimpia syitä
359 sukupuolten välisen palkkaeroon. Myös perheiden sekä sukupuolen monimuotoisuus
360 tulee ottaa huomioon.

361 Nykyinen eläkejärjestelmä on kestävä ja epäoikeudenmukainen. Pienimmät eläkkeet
362 ovat riittämättömiä eikä järjestelmän rahoitus ole kestävä pohjalla. Työeläkemaksut
363 ovat korkeita ja vastaavat käytännössä tasaveroa. Silti niiden korottamiseen on
364 lähitulevaisuudessa painetta, sillä muuten rahat eivät riitä eläkkeiden maksamiseen
365 tulevaisuudessa. Pitkällä aikavälillä eläkejärjestelmää on kuitenkin uudistettava niin, että
366 eläkemaksuja voidaan laskea.

367 **Toimenpiteet:**

- 368 • Toteutetaan Vihreiden nuorten perustulopamfletin mukainen perustulo.
- 369 • Toteutetaan yleinen ansioturva ja puretaan ansioturvan ja perusturvan välinen
370 kytkös.
- 371 • Leikataan ansiosidonnaista työttömyysturvaa progressiivisesti ja käytetään rahat
372 ansiosidonnaisen laajentamiseen ja perusturvan korottamiseen.
- 373 • Siirretään vanhempainpäivärahat Kelan maksettaviksi.
- 374 • Jaetaan vanhempainvapaat 6+6+6-mallin mukaan ja lakkautetaan kotihoidon tuki.
- 375 • Jos vanhemmat eivät jaa perhevapaita, töissä oleva maksaa kotiin jäävän
376 eläkemaksut.
- 377 • Jaetaan lapsilisä tasan molempien huoltajien kesken ja maksetaan lapsilisää myös
378 17-vuotiaista lapsista.
- 379 • Kevennetään työeläkemaksuja, leikataan suurimpia eläkkeitä ja korotetaan
380 pienimpiä. Toteutetaan Vihreiden nuorten eläkepamfletissa esitetyt uudistukset
381 eläkejärjestelmään.
- 382 • Tehdään säästäminen mahdolliseksi myös toimeentulotuella tai perustulomallin
383 mukaisella harkinnanvaraisella tuella eläville.

384

385 **2.4. Julkistalous**

386 Laadukkaat ja saavutettavat julkiset palvelut ovat yksi hyvinvointivaltion kulmakivistä.
387 Peruspalveluihin panostaminen ja ongelmia ennaltaehkäisevä sosiaali- ja

388 terveystaloudellisuus on myös kestävä julkistalouden hoitamista. Jotta hyvinvointialueille
389 saadaan selkeä kannustin ongelmien ennaltaehkäisyyn, on niille annettava verotusoikeus.

390 Hyvinvointierojen kaventamiseksi kuntien ja hyvinvointialueiden järjestämien palveluiden
391 tulee olla saavutettavia myös hinnaltaan. Terveyskeskusmaksuista on luovuttava ja muita
392 palvelumaksuja madallettava, jotta hintalappu ei estä kenenkään hakeutumista hoitoon.
393 Hyvinvointia on edistettävä myös kunnissa tarjoamalla asukkaille maksuttomia tai
394 kohtuuhintaisia liikunta- ja kulttuuripalveluita. Palveluiden tuottamisessa voidaan
395 osallistaa myös yrityksiä ja järjestöjä.

396 Hankinta- ja kilpailuttamisosaamista on vahvistettava ja kriteerejä kehitettävä siten, että
397 ne huomioivat tuotteen tai palvelun ja sen koko tuotantoketjun ekologisuuden ja
398 eettisyyden sekä käyttäjien kokemukset. Kilpailutukset on paloiteltava pienempiin
399 kokonaisuuksiin niin, että pienillä ja keskisuurilla palveluntarjoajilla on yhtäläiset
400 mahdollisuudet pärjätä eivätkä kaikki sopimukset karkaa suurille yksiköille. Vastuu
401 palveluiden laadun tarkkailusta kuuluu kilpailuttajalle, ei niiden käyttäjälle.

402 Kunnat, hyvinvointialueet ja valtio ovat merkittäviä työnantajia. Niiden on oltava
403 vastuullisia palkkaamalla vakituisesti olemassa oleviin tehtäviin vakinaisia työntekijöitä
404 ketjutetuilla määräaikaisilla työsuhteilla ja harjoittelujaksoilla kikkailun sijaan. Työn
405 joustavuutta on lisättävä esimerkiksi helpottamalla osa-aikatyön tekemistä.

406 Historiallisesti naisvaltaisten alojen palkkataso on lailla määrätty miesten palkkoja
407 alemmaksi. Tämä heijastuu edelleen nykypäivään, sillä palkkataso ei edelleenkään vastaa
408 työn vaativuutta ja koulutustasoa. Julkisen sektorin alipalkkattujen naisvaltaisten
409 työpaikkojen palkkatasoa tuleekin nostaa ja suhteuttaa se vastaavan koulutustason
410 muiden työtehtävien palkkatasoon.

411 **Toimenpiteet:**

- 412 • Luodaan hyvinvointialueille kestävä rahoituspohja ja kannustin ennaltaehkäisevään
413 päätöksentekoon ottamalla käyttöön maakuntaverot.
- 414 • Vahvistetaan julkisen sektorin palvelutuotantoa ongelmien ennaltaehkäisyä
415 painottaen.
- 416 • Osallistetaan palvelutuotannossa myös yksityistä ja kolmatta sektoria. Esimerkiksi
417 hoitojonojen purkamisessa voidaan käyttää tilannekohtaisesti palveluseteleitä.
- 418 • Osallistetaan pieniä ja keskisuuria yrityksiä palveluiden järjestämisessä
419 toteuttamalla kuntien ja hyvinvointialueiden kilpailutuksia pienemmissä osissa.

- Laitetaan stoppi julkisen sektorin palkattomille harjoitteluille ja määräaikaissuhteiden ketjuttamiselle. Tarkastellaan uudelleen julkisen sektorin palkkatasoa suhteessa työn vaativuuteen ja koulutustasoon.

3. Työmarkkinat ja työllisyys

3.1. Työntekijöiden asema

Reilu työelämä vaatii kaikkien työntekijöiden oikeudellisen ja taloudellisen aseman turvaamista. Lainsäädännön lähtökohtana tulee olla, että jonkin yrityksen tai alustan palveluksessa oleva henkilö, jonka työn suorittamista kyseinen yritys määrittelee tarkasti, on lain silmissä aina työsuhteessa. Tässä olennaista on työsuorituksen alisteisuus yrityksen määräntävallalle: työsuhdetta määrittelee työnantajan työnjohto-oikeus, kun taas itsensä työllistävällä pienyrittäjällä on vapaus päättää oman työnsä muodoista.

Käytännössä esimerkiksi alustatalouden ruokalähetit ja taksikuskit, jotka ottavat työtehtävänsä vastaan alan yritykseltä, tulee tulkita työntekijöiksi. Näin ollen heille myös kuuluu kaikki työsuhteeseen liittyvät oikeudet, kuten vakuutus työtapaturmien varalta sekä vuosiloma.

Työntekijöiden oikeus neuvotella palkoista ja työehdoista kollektiivisesti on tärkeää työelämän reiluuden varmistamiseksi ja väärinkäytösten ehkäisemiseksi. Monille alustatalouden työntekijöille tämä oikeus voidaan turvata yksinkertaisesti tulkitsemalla heidän työnsä työsuhteen alaiseksi. Tämän lisäksi kilpailulainsäädäntöä tulee kuitenkin muuttaa siten, että myös itsensä työllistäjät voivat järjestäytyä ja neuvotella työehdoistaan kollektiivisesti niin, ettei tätä tulkita kartelliksi.

Työntekijöiden asemaa tulee vahvistaa myös työpaikkademokratian kautta. Työntekijöillä tulee olla edustajansa kaikkien vähintään keskisuurten yritysten päätöksentekokelemissä. Tämä edistää myös työntekijöiden ja työnantajien välistä luottamusta ja parantaa paikallisen sopimisen edellytyksiä.

Toimenpiteet:

- Vahvistetaan lainsäädäntöä siten, että alustataloudessa yrityksen määrittäessä palvelun hinnat ja kriteerit tämä työ katsotaan työsuhteen alaiseksi. Rajatapausten osalta käännetään todistustaakka siten, että alustatalouden yrityksen on osoitettava kyseessä olevan aito yritysten välinen kumppanuus työsuhteen sijaan.
- Taataan itsensä työllistäjien kollektiivinen neuvottelu-oikeus EU:n kilpailulainsäädäntöä muuttamalla.

- 453 • Säädetään laki työntekijöiden edustuksesta yritysten keskeisissä
454 päätöksentekokoelimeissa kaikissa vähintään 25 henkilöä työllistävässä yrityksissä.
- 455 • Turvataan seksityöntekijöiden samat oikeudet kuin muille yrittäjille Oikeus työhön
456 -kansalaisaloitteen mukaisesti.

457

458 **3.2. Työmarkkinoiden pelisäännöt**

459 Työsuhteiden perussäännöt, kuten palkkaan, työaikaan, lomiin ja työsuojeluun liittyvät
460 minimiehdot tulee olla kirjattuna lakiin. Tämän tarkoituksena ei ole korvata laajoja
461 työehtosopimuksia, vaan turvata jokaiselle inhimilliset työolosuhteet kaikissa tilanteissa.
462 Käytännössä nämä minimiehdot suojaisivat siis henkilöitä, jotka ovat syystä tai toisesta
463 alakohtaisten työehtosopimusten ulkopuolella. Tällä tavoin luodaan myös eräänlainen
464 palomuuuri tulevaisuudessa työmarkkinoilla mahdollisesti tapahtuvien muutosten varalta.

465 Työelämän sääntelyllä tulee tukea myös eri ihmisryhmien välistä tasa-arvoa.
466 Palkkatiedoista tulisi olla avoimesti saatavilla ainakin ala- ja aluekohtaiset keskiarvot
467 sekä keskihajonta, mikä tekee selittämättömien palkkaerojen havaitsemisesta
468 helpompaa. Tämän lisäksi anonymia rekrytointia tulee edistää niin yksityisellä kuin
469 julkisellakin sektorilla.

470 Työelämän väärinkäytöksiä paljastamiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi yksi hyvä keino on
471 antaa ammattiyhdistysliikkeelle, tasa-arvovaltuutetulle ja yhdenvertaisuusvaltuutetulle
472 ryhmäkanne-oikeus. Tämä tukisi viranomaisvalvontaa ja antaisi työntekijöille aidon
473 mahdollisuuden pitää omista oikeuksistaan kiinni.

474 Kun työntekijöiden asema, edustus ja oikeudet on turvattu tässä ohjelmassa kuvatulla
475 tavalla, voidaan edistää myös paikallista sopimista. Yksi merkittävä askel tähän suuntaan
476 olisi paikallisen sopimisen kielloista luopuminen järjestäytymättömien, usein hyvin
477 pienten yritysten osalta. Tässä mallissa alakohtaisten työehtosopimusten yleissitovuus
478 säilyisi, mutta kaikille yrityksille annettaisiin tasapuoliset mahdollisuudet paikalliseen
479 sopimiseen. Perälautana toimivat yleiset työehtosopimukset sekä lakiin kirjatut
480 minimiehdot suojaisivat työntekijöitä kuten ennenkin.

481 **Toimenpiteet:**

- 482 • Kirjataan lakiin minimipalkka.
- 483 • Säädetään laki palkkatietojen avoimuudesta.
- 484 • Tehdään anonymistia rekrytoinnista lähtökohta julkisella sektorilla ja edistetään
485 samaa yksityisellä sektorilla yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa.

- Annetaan ammattiyhdistysliikkeelle, tasa-arvovaltuutetulle ja yhdenvertaisuusvaltuutetulle laaja ryhmäkanneoikeus työsuhteisiin ja työntekijöiden oikeuksiin liittyvissä asioissa.
- Puretaan laista järjestäytymättömien työnantajien paikallisen sopimisen kieltoja. Toteutetaan tämä niin, että alle kymmenen työntekijän yrityksissä paikallisia neuvotteluja voi hoitaa kuka tahansa työntekijöiden valitsema henkilö, kun taas suuremmissa yrityksissä neuvotteluja vetää ammattiliittoon kuuluva luottamushenkilö. Työntekijöiden edustajille on tarjottava riittävä koulutus työsuhdeasioista. Työnantajan on ilmoitettava työntekijöiden edustajan yhteystiedot ja paikallisen sopimuksen sisältö ammattiliitolle. Säädetään työntekijöille tulkintaetuoikeus paikallisten sopimusten osalta.

3.3. Inhimillinen työllisyyspolitiikka

Vihreän työllisyyspolitiikan keskiössä on ihmisten tukeminen työn löytämisessä. Vaikka tarpeeksi korkean työllisyysasteen ylläpitäminen on hyvinvointivaltion rahoittamisen kannalta tärkeää, yhteiskunnan tulee aina myös kunnioittaa jokaista ihmistä yksilönä. Tästä syystä kaikkien työttömiin kohdistettavien toimien tavoitteena tulee olla työllistymisen tukeminen, ei jonkinlaisen pelotteen tai rangaistuksen liittäminen työttömyysjaksoihin.

Työllisyyspolitiikkaa tulee uudistaa siirtämällä työttömyysetuuksien käsittely TE-toimistoilta Kelalle. Näin ollen TE-toimistojen rooliksi jää yksilöllisen tuen ja työllistymistä edistävien palveluiden tarjoaminen työnhakijoille. TE-toimistojen tulee kiinnittää erityistä huomiota työttömien työkyvyn ja mielenterveyden tukemiseen. Laadukkaan henkilökohtaisen tuen takaamiseksi TE-toimistojen resursseja pitää lisätä muiden Pohjoismaiden tasolle.

Työllisyyden edistämiseksi ja reilun muutoksen tukemiseksi on tärkeää, että ihmisille turvataan mahdollisuus muunto- ja täydennyskoulutukseen työuran jokaisessa vaiheessa. Tämän mahdollisuuden tarjoaminen on erityisen tärkeää sellaisilla aloilla ja alueilla, joilta poistuu työpaikkoja fossiilitaloudesta irtautumisen myötä.

Toimenpiteet:

- Siirretään työttömyysetuuksien käsittely TE-toimistoilta Kelalle.
- Lisätään TE-toimistojen resursseja ja keskitetään ne henkilökohtaisen tuen tarjoamiseen työnhakijoille.

- Tuetaan työntekijöiden uudelleen kouluttautumista ja -työllistymistä erityisesti ympäristön kannalta kestävämmillä aloilla, joilta työpaikat häviävät.
- Helpotetaan työttömyysturvalla opiskelua.

522

523 **3.4. Maahanmuutto ja työllisyys**

524 Hyvinvointivaltion kestävä ja oikeudenmukainen rahoitus on riippuvainen työvoiman
525 riittävydestä ja väestön ikärakenteesta. Maahanmuutolla voidaan tukea
526 hyvinvointivaltion rahoitusta pitkällä aikavälillä.

527 Oli maahantulon peruste sitten työ, perhe, opiskelu tai turvapaikka, on Suomen
528 kiinnitettävä erityisesti huomiota maahanmuuttajan kaksisuuntaiseen kotoutumiseen.
529 Kaksisuuntaisen kotoutumisen onnistuminen vaatii sekä panostuksia maahanmuuttajille
530 suunnattuihin palveluihin, kuten esimerkiksi kielenopetukseen, että myöskin
531 yhteiskunnalta avointa ja vastaanottavaista suhtautumista.

532 Kotoutumisen kannalta on kriittisen tärkeää, että Suomeen muuttanut pääsee
533 yhteiskunnan täysiosaiseksi jäseneksi. Tässä työ- ja opiskelupaikalla on suuri merkitys.
534 Työnteon ja opiskelun aloittamista on sujuvoitettava ja edellytyksistä huolehdittava, jotta
535 kotoutumisprosessi ei hidastuisi byrokratian esteisiin. Ehkäistään sosiaalisten ongelmien
536 syntymistä edistämällä integraatiota ja pitämällä huolta siitä, että kukaan Suomessa ei
537 joudu taloudellisesti kohtuuttomaan tilanteeseen.

538 **Toimenpiteet:**

- Poistetaan ulkomaisen työvoiman tarveharkinta.
- Sujuvoitetaan työlupien myöntämistä kirjaamalla lakiin hakemuksen käsittelyn enimmäisajaksi kaksi kuukautta, jonka jälkeen työlupa on automaattisesti voimassa.
- Edistetään ulkomaalaisten opiskelijoiden jäämistä Suomeen muuttamalla opiskelijan valmistumisen yhteydessä saama oleskelulupa pysyväksi ja lisäämällä resursseja kielenopetukseen kaikilla koulutusasteilla.
- Helpotetaan turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten työllistymistä osaamisen ja ammattitaidon tarkemmalla tunnistamisella, nopeuttamalla turvapaikanhakijan työnteon-oikeuden alkamista kahteen kuukauteen ja lisäämällä kielenopetuksen ja kotouttamisen resursseja.
- Helpotetaan perheen yhdistämistä poistamalla perheen yhdistämisen tulorajat.

- Torjutaan ihmiskauppaa lisäämällä valvonnan resursseja ja vähentämällä työntekijän riippuvuutta työnantajasta takaamalla tiedon ja oikeusavun saatavuus työntekijän äidinkielellä sekä lisäämällä työluvan joustavuutta uuden työpaikan etsimiseen.
- Mahdollistetaan muukalaispassin saaminen työlupaa varten niille, jotka eivät voi saada muuta hyväksyttyä passia kotimaastaan johtuen.

3.5. Mahdollistetaan yrittäminen entistä useammalle

Yrittäminen voi parhaimmillaan olla tapa toteuttaa itseään ja luoda kestävämpää yhteiskuntaa. Vihreän talouspolitiikan tavoitteena on mahdollistaa kestävä yrittäminen entistä useammalle. Tätä voidaan edistää helpottamalla erityisesti pienyrittäjien asemaa.

Yrittäjien sosiaaliturvaa tulee parantaa tuomalla heidät perustulon ja ansiosidonnaisen turvan piiriin. Tätä varten tulee luoda malli, jossa yrittäjiltä kerätään automaattisesti riittävä vakuutusmaksu ilman alivakuuttamisen mahdollisuutta. Samalla pidetään huolta yrittäjien riittävästä eläkekertymästä.

Yritystoiminta tulee voida yhdistää joustavasti palkkatyön, opiskelun tai työttömyystuen kanssa siten, ettei yrittäjäksi ryhtyminen vie automaattisesti oikeutta välttämättömiin etuuksiin. Yrittäjänä tulee myös saada epäonnistua, eikä laillisesti toimineen yrityksen konkurssi saa viedä yrittäjää loppuelämäkseen velkavankeuteen.

Yhteiskunnan tehtävä on luoda yritysten välille reilu kilpailuympäristö. Uusien yritysten tuloa markkinoille ei tule hankaloittaa ilman painavia syitä ja valtion täytyy pyrkiä estämään yksityisten monopolien syntymistä. Vanhoja rakenteita ylläpitävistä yritystuista pitää luopua ja yritystuet suunnata reilun muutoksen edistämiseen sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan. Verotuksella, toimeentulolla ja riittävällä vapaa-ajalla taataan parempi kysyntä yrityksien tarjoamille hyödykkeille.

Toimenpiteet:

- Parannetaan pienyritysten toimintaedellytyksiä nostamalla arvonlisäveron maksamisen alaraja 30 000 euroon ja tukemalla ensimmäisen työntekijän palkkaamista.
- Ulotetaan perustulo ja ansiosidonnainen turva yrittäjille.
- Mahdollistetaan yrittäminen joustavasti perustulon tai muun etuuden kanssa samaan aikaan.

- 583 • Mahdollistetaan pienyrittäjille henkilökohtainen velkajärjestely tai konkurssi
584 tiettyjen ehtojen täytyessä.
- 585 • Edistetään reilua kilpailua lisäämällä kilpailu- ja kuluttajaviraston resursseja ja
586 esimerkiksi luopumalla apteekkien määräsääntelystä.
- 587

588 **4. Eurooppalainen ja kansainvälinen talous**

589 **4.1. Euroopan unionin talouspolitiikka**

590 **Kohti liittovaltiota**

591 Vihreät nuoret kannattaa Euroopan unionin kehittämistä liittovaltioksi. Tämä tarkoittaisi
592 muun muassa sitä, että EU:lle annetaan oikeus harjoittaa itsenäistä finanssipolitiikkaa,
593 kerätä veroja ja ottaa omaa velkaa. Varsinkin monet ympäristöhaittoihin ja omistamiseen
594 kohdistuvat verot olisi tehokkaampaa kerätä EU:n tasolla, jolloin näitä veroja olisi
595 vaikeampi välttää siirtämällä tuotantoa tai varallisuutta EU-maasta toiseen. Erityisesti
596 yhteinen valuutta edellyttää tuekseen liittovaltiota ja yhteistä finanssipolitiikkaa.
597 Liittovaltiokehitystä pitäisikin viedä eteenpäin ennen kaikkea euromaiden kesken.

598 **Toimenpiteet:**

- 599 • Annetaan Euroopan unionille oikeus kerätä veroja ja otetaan käyttöön
600 eurooppalainen hiilivero taakanjakosektorille, varallisuusvero ja
601 rahoitusmarkkinaverot.
- 602 • Vahvistetaan EU:n budjettia ja itsenäistä budjettivaltaa.
- 603 • Annetaan EU:lle oikeus ottaa omaa velkaa.
- 604 • Tasoitetaan EU-maiden välisiä eroja reilua muutosta edistäviin investointeihin
605 kohdistettavilla tuilla.
- 606 • Otetaan käyttöön eurooppalainen perustulo ja minimipalkka.
- 607

608 **Kestävä, oikeudenmukainen ja solidaarinen Euroopan unioni**

609 EU:n talouspolitiikan on oltava ilmaston ja luonnon kannalta kestävä, eriarvoisuutta
610 vähentävää ja solidaarista sekä jäsenmaiden kesken että kansainvälisesti. EU:n
611 rahankäytölle ja jäsenmailleen myöntämille avustuksille tulee asettaa tiukat
612 ympäristökriteerit, eikä ympäristölle haitallista toimintaa pidä tukea. EU:n tulee tukea
613 jäseniään talouskriiseissä ja mahdollistaa näille elvyttävämpi finanssipolitiikka. Samalla

614 EU:n tulee itsekin harjoittaa vastasyklistä talouspolitiikkaa, eli elvyttää taantumissa ja
615 kiristää nousukausilla. EU:n on noudatettava talouspolitiikassaan myös kansainvälistä
616 solidaarisuutta, eikä sen tule esimerkiksi maatalouspolitiikallaan estää globaalin etelän
617 maita kilpailemasta eurooppalaisten tuotteiden kanssa.

618 **Toimenpiteet:**

- 619 • Puretaan tuonnin esteitä EU:n ja globaalin etelän maiden välillä.
- 620 • Uudistetaan vakaus- ja kasvusopimusta elvyttävämmän talouspolitiikan
621 sallimiseksi.
- 622 • Uudistetaan EU:n maatalouspolitiikkaa ympäristön kannalta kestävämmäksi ja
623 sosiaalisesti oikeudenmukaisemmaksi.
- 624 • Asetetaan EU:ssa alarajat yhteisöveroille ja puututaan EU:n sisäisten
625 veroparatiisien toimintaan.
- 626 • EKP:n rahapolitiikan on tuettava Pariisin sopimuksen ilmastotavoitteita eikä EKP:n
627 rahoitusmarkkinaoperaatioilla tule tukea fossiiliyhtiöitä.

628

629 **4.2. Reilumpi kauppa**

630 Vihreät nuoret katsoo, että kansainvälinen vapaakauppa on hyvä asia, kunhan se palvelee
631 ihmisten ja ympäristön hyvinvointia. Vapaakauppa mahdollistaa talouksien
632 erikoistumisen, mikä tuo mukanaan skaalahyötyjä. Tämä hyödyttää kaikkia kaupan
633 osapuolia, kunhan kaupan säännöt ovat reilut ja oikeudenmukaiset.

634 Vapaakauppasopimuksissa täytyy aina taata ihmisoikeuksien toteutumien, riittävän hyvät
635 työehdot ja tiukka ympäristösääntely. Kaupan sääntöjä rikkoville täytyy myös olla riittävän
636 kovat sanktiot, jotta ne oikeasti estävät järjestelmän hyväksikäytön. Riitoja tulisi selvittää
637 puolueettomasti ja oikeudenmukaisesti. Välimiesmenettelyt eivät ole tähän reilu työkalu.

638 Myös valtioilla tulee olla mahdollisuus muuttaa politiikkaansa ilman kohtuuttomien
639 oikeustoimien pelkoa. Kansainvälistä kauppaoikeutta ei saa käyttää kiristysvälineenä
640 rahastaakseen siirtymällä kestävämpään ja oikeudenmukaisempaan yhteiskuntaan.

641 Oikeudenmukaisen kaupankäynnin kehittämiseksi kansainvälisiä talousinstituutioita
642 tulisi kehittää siten, että ne mahdollistavat reilut ja tasapuoliset kehykset kaupalle.

643 Kansainvälisellä valuuttarahastolla ja Maailmanpankillla on keskeinen rooli kansainvälisen
644 kaupan sääntelyssä, mutta eri maat eivät ole tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti
645 edustettuina niiden päätöksenteossa. Eri maiden asemaa järjestöissä on tasa-
646 arvoistettava ja niiden johtavana ohjenuorana tulee olla ekologisen ja sosiaalisen
647 kestävyys ja oikeudenmukaisuuden edistäminen.

648 Oikeudenmukainen maailmankauppa vaatii erityisesti puuttumista globaalin etelän
649 eriarvoiseen asemaan. Globaalin etelän velkataakkaa on kevennettävä ja riippuvuutta
650 kansainvälisten instituutioiden taloudellisesta vallasta löyhennettävä. Kolonisaation rooli
651 tämän velkataakan syntymiseen tulee tunnistaa toimia suorittaessa. Maita ei saa
652 pakottaa vapaakauppaan taloudellisella tuella kiristämällä, vaan niiden on annettava
653 rauhassa kehittää talouksiaan ilman ulkopuolisten sanelua. Tämä tarkoittaa sitä, että
654 jonkinasteinen protektionismi täytyy sallia uusien alojen kehittämiseksi, jotta ne voisivat
655 kilpailla rikkaampien talouksien vakiintuneempien vastineiden kanssa.

656 Kehitysyhteistyö on yksi tärkeä työkalu maailmanlaajuisen taloudellisen eriarvoisuuden
657 kitkemisessä. Se edesauttaa valtioiden vakautta ja kansalaisvaikuttamisen
658 mahdollisuuksia, mikä tekee myös kauppapolitiikasta reilumpaa. Samalla on kuitenkin
659 varmistettava, että kehitysyhteistyöhön käytetyt varat menevät oikeasti kohd maiden
660 tehokkaaseen tukemiseen kehityksen itsensä ehdoilla. Lisäksi kauppasuhteita on
661 pyrittävä edistämään kehitysyhteistyömaiden ehtojen mukaisesti.

662 Kansainvälisen yhteistyön avulla tulee hillitä suuryritysten aggressiivista verosuunnittelua
663 ja voitonsiirtoa pois maista, joissa voitot syntyvät.

664 **Toimenpiteet:**

- 665 • Ratkotaan kansainvälisen kaupan ristiriitatilanteet oikeusistuimissa tai Maailman
666 kauppajärjestön ehdoilla.
- 667 • Nostetaan pienemmät taloudet suurempien kanssa tasa-arvoiseen asemaan
668 kansainvälisten talousinstituutioiden päätöksenteossa.
- 669 • Uudistetaan ECT-sopimus niin, että se tukee siirtymää päästöttömään energiaan
670 eikä jarruta sitä.
- 671 • Annetaan anteeksi osa globaalin etelän maiden veloista ja vähennetään niiden
672 riippuvuutta kansainvälisten talousinstituutioiden vallasta.
- 673 • Rikkaiden maiden tulee käyttää vähintään prosentti bruttokansantulostaan
674 kehitysyhteistyöhön. Kehitysyhteistyötä ei saa käyttää maan oman
675 kauppapolitiikan edistämiseen.

676

677 **4.3. Yritysvastuu**

678 Yrityksillä tulee olla vastuu tuotteidensa eettisyydestä koko tuotantoketjun osalta.

679 Yrityskonsernien vastuun tulee ulottua myös niiden tytäryhtiöiden toimintaan.

680 Yritysvastuuta ei saa jättää yritysten vapaaehtoisuuden varaan, vaan siitä täytyy määrätä
681 laissa. Euroopan unionin tulee vaatia yrityksiltä ihmisoikeuksien kunnioittamista,

682 ympäristön ja eläinten huomioimista sekä hyvän hallintotavan vaalimista kaikissa maissa,
683 joissa ne toimivat.

684 **Toimenpiteet:**

- 685 • Vaaditaan yrityksiä varmistamaan toimintansa vastuullisuus ja raportoimaan siitä
686 sekä toimintaan liittyvistä ihmis- ja eläinoikeus- sekä korruptio- ja
687 ympäristöriskeistä niin, että vastuullisuus voidaan todentaa.
- 688 • Saatetaan ihmis- ja eläinoikeuksia loukkaavat, korruptioon syyllistyvät ja
689 ympäristöä tuhoavat yritykset oikeudelliseen sekä vahingonkorvausvastuuseen
690 teoistaan, olivat ne sitten tahallisia tai tuottamuksellisia.
- 691 • Kielletään tuotteiden tuonti silloin, kun niiden tuotantoon liittyy räikeitä
692 ihmisoikeusrikkomuksia kuten lapsityötä tai ihmiskauppaa.
- 693 • Suomen ja EU:n tulee edistää yritysvastuuta vaativia lakeja ja sopimuksia myös
694 kansainvälisellä tasolla.
- 695 • Tuetaan pieniä yrityksiä tuotantoketjun eettisyyden selvittämisessä ja
696 raportoinnissa.
- 697 • Huolehditaan, että sääntely on ennakoitavaa ja johdonmukaista.